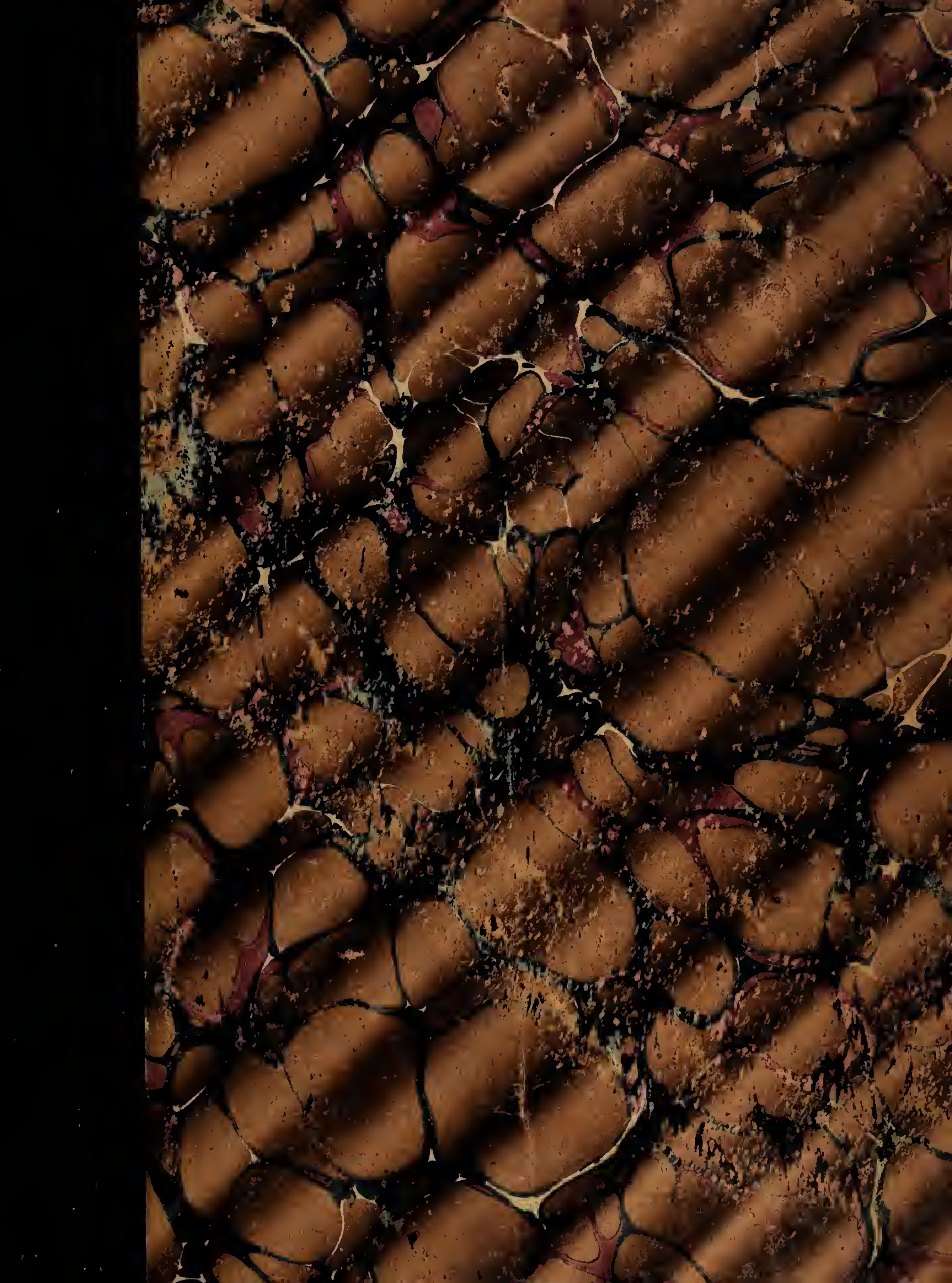
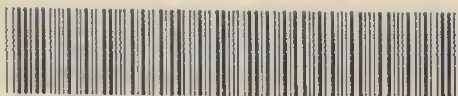
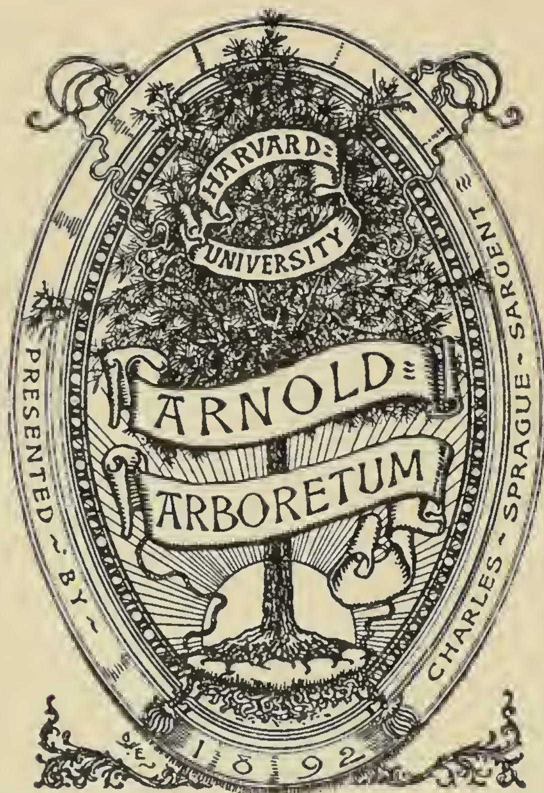

3 2044 107 265 662

HARVARD
UNIVERSITY
ARNOLD
ARBORETUM
PRESENTED ~ BY ~ CHARLES ~ SPRAGUE ~ SARGENT
1892

FACVLTATIS MEDICAE

IN ACADEMIA VITTEBERGENSI

H. T.

DECANVS

D. GEORGIVS RVDOLPHVS BOEHMERVS

THERAPIAE PROF. PVBL. ORD. ACADEMIAE SENIOR

PHYSICVS PROVINC. SOCIETAT. OECON.

LIPSIENS. SODALIS

PANEGYRIN MEDICAM

DIE XXIII. MENSIS IVLII MDCCLXXXX

H. L. Q. C.

HABENDAM

INDICIT

ET

GENERA PLANTARVM IN TABVLIS SYNOPTICIS

DISPONENDA

COMMENDAT.

Ingens Vegetabilium, huc vsque inuentorum et imposterum certe inueniendorum, numerus omnino desiderat, vt illa in ordinem redigantur, et, vt CAESALPINVS iam monuit, velut castrorum acies distribuantur in suas classes. Nil enim, vere scripsit LINNAEVS in Praef. ad Plant. Classes, pulchrius, nil magis vtile et necessarium in botanicis inuentum est, quam systematica plantarum methodus, quae ignarum, in vasto vegetabilium regno constitutum, recta ducit ad desideratam plantam eiusque nomen. Verum nihil quoque difficilius est, quam eiusmodi systema condere, quod omni ex parte perfectum et disquirendis plantis aptissimum esset. Licet enim in quolibet plantae in classes ordinesque varios distribuantur, diuisiones tamen plerumque nimis amplae sunt plurimaque genera comprehendunt, vt hinc non nisi per ambages, nec sine multorum generum disquisitione instituta, illud inueniri possit, quod quidem quaeritur. Eiusmodi classificationem faci-

lem diſquirentibus viam monſtrare, LINNAEVS quidem contendit et libr. cit. ſcripſit: Methodicus euoluit clauem methodi, quo facto, (ponamus 10000 ſpecierum plantas dari:) 9000 plantas ſeponit, intra quas fruſtra plantam oblatam quaereret, adeoque reſtant 1000, inter quas haec vnica erit; euoluit dein claſſem, et inquirit, ad quem ordinem pertineat, eo dato, 900 iterum ſeponit, vt modo 100 reſtent, in ordine genus inquirit, quo reperto, vna ex decem erit. Certe ſi in eiusmodi ſyſtematica diſquiſitione decem modo ſupereſſent genera, ad quodnam ignota planta pertineat, non adeo difficile eſſet inueniendum; ſunt autem in multis claſſibus, ordinibusque, quodcunque ſyſtema admittamus, longe plura genera contenta, et hinc taedioſior omnino requiritur labor, antequam illud vnicum inueniatur. Sic e. gr. in noua Generum Linn. editione, ab Ill. SCHREBERO euulgata, in Monandriis monogyniis 15. Diandriis monogyniis 37. Tetrandriis monog. 80. Pentandriis monog. circiter 200 et in digynis 75 numerantur genera. Hanc difficultatem bene cognouit Ill. MVRRAY et propterea in vtraque Syſt. Vegetab. Linn. editione nonnullarum, ampliorum inprimis, claſſium ac ordinum ſubdiuiſiones inſtituit, maximo certe diſquirentium commodo, e gr. Diandriae monog. ita collocantur 1) quarum flores inferi monopet. regulares. 2) Fl. inferi monopet. irregulares et fructus capſularis. 3) Fl. inferi monopet. irreg. fr. gymnoſpermus. 4) Fl. inferi tetrapetali. 5) Fl. inferi pentapetali. 6) Fl. ſuperi. Sic etiam Tetrandriae monog. 1) Fl. monopet. monoſpermi inferi, 2) Fl. monopet. monoſp. ſuperi. 3) Fl. monocarpi inferi. 4) Fl. monopet. monoc. ſuperi. 5) Fl. monopet. dicocci inferi. 6) Fl. monop. dicocci ſuperi. 7) Fl. monopet. tetracocci inferi. 8) Fl. tetrapet. inferi. 9) Fl. tetrapet. ſuperi. 10) Fl. incompleti inferi. 11) Fl. incompl. ſuperi. Hexandr. monogr. alio diſtribuuntur charactere ſcil. 1) flore calycula-

lyculato, calyce corollaque instructo. 2) Fl. spathaceo s. glumaceo. 3) Fl. nudo. 4) Fl. incompleto. Didynamiae sunt: A monopetalae 1) gymnosp. a) calyce subquinquefido, b) labiato. 2) angiosp. a) calyce hiante, b) bifido, c) trifido, d) quadrifido, e) quinquefido, f) multifido. B) Polypetalae. Has aliasque ordinum subdiuisiones retinuit quoque Cl. REICHARDVS in Syst. Plantar. deberentque omnino ab omnibus imitari, cum his ipsis disquisitio plantarum egregie facilitetur.

Longe maius autem commodum redundabit in botanicos, si et has Linnaeani, vel alius systematis subdiuisiones iterum iterumque separentur, in tabulas synopticas collocentur generaque, in qualibet subdiuisione contenta, vno alteroque charactere, quasi proprio, determinentur. Verum, an sufficiant eiusmodi characteres, quasi in compendio notati, pauciores, saepe etiam singulares, ad definiendum plantae genus, dubium videri posset, praecipue, cum LINNAEVS vnicam generi impositam notam, qua scilicet vnum a reliquis, sub eodem ordine contentis, generibus distinguitur, pro charactere factitio venditet eumque, cum per dichotomias, seu tabulas synopticas instituatur, intellectu facillimum esse quidem, concedat, verum etiam addat: Sane si vlla vnquam dubia mouerentur de classe et ordine et omnia in rerum natura existentia genera detecta essent, reliquis facilior foret, quae cum detecta non sint, nec esse possint, fallit et fallitur; cum alioquin genus aliquod detegetur nouum, fallaces euadunt proximi characteres; e contrario vero de characteribus, a se Ipso datis, et quos appellauit naturales, asseruit: Si vel mille detegerentur noua Genera, non vnicam notam, eam ob causam, generi naturali proximo vel addere, vel auferre, necesse est. Vid. Praefat. ad Genera pl. Quod quidem lubenter concedimus, attamen mutatio characterum vel non semper necessaria erit, vel facile in-

 stitui

ſtituti poterit, etiamſi noua, genere a cognitis diuerſa, planta prioribus inſinuari debeat. Certe notae generum characteriſticae non ſine neceſſitate multiplicandae, nec plures, quam quidem opus eſt, ad genus determinandum coaceruandae, ne diſquiſitio oneretur, et pro notis characteriſticis deſcriptiones plantarum adferre videamur. Atque in hac re iterum laudare et commendare debemus Ill. MVRRAY ſtudium, quod REICHARDVS, aliique ſecuti fuerunt, qui ſcilicet characteres paucos, ad diſtinctionem autem ſufficientes, hinc quaſi eſſentiales modo adduxerit. Exemplo ſint Pentandr. monog. flor. monopetalo infero tetraſpermo, quae ſequenti modo a ſe inuicem diſtinguuntur:

Echium	Cor.	fauce	nuda,	irregularis, campanulata.
Heliotropium	—	—		hypocraterif. lobis dente interiectis.
Pulmonaria	—	—		infundibulif. calice priſmatico.
Lithoſpermum	—			infundibulif. calice 5 partito.
Onoſma	—	—		ventricoſa.
Symphytum	Cor.	fauce	dentata	ventricoſa
Borrago	—	—	—	rotata.
Lycopſis	Cor.	fauce	fornicata	infundibulif. tubo curuato.
Aſperugo	—	—	—	infund. fr. compreſſo.
Cynogloſſum	—	—		infund. ſemin. depreſſis latere affixis.
Anchuſa	—	—	—	inf. tubo baſi priſmatico.
Myoſotis	—	—	—	hypocrat. lobis emarginatis.

Nonne hac ratione, breuiori ac faciliori, aſt ſufficienti, et certa via ad genus accedimus, cum quo planta, nouiter inuenta, vel tanquam ſpecies, conuenit, vel proxime ad aliud accedit, et interponi debet? Quo plures enim in flore ac fru-

ctu

ctu inueniuntur characteres, quibus genera, in classe ac ordine coniuncta, vel inter se conueniunt, vel differunt, eo pauciores requiruntur notae, quibus a se inuicem distingui possunt. Viginti sex eiusmodi notas recensuit LINNAEVS in Praef. generum, scilicet *Calycis* 1. inuolucrum, 2. spatha, 3. perianthium, 4. amentum, 5. gluma, 6. calyptra. *Corollae*, 7. tubus s. vngues, 8. limbus, 9. nectarium *Staminum* 10. filamenta, 11. antherae *Pistilli*, 12. germen, 13. stylus, 14. stigma *Pericarpii*, 15. capsula, 16. siliqua, 17. legumen, 18. nux, 19. drupa, 20. bacca, 21. pomum *Semen*, 22. eiusque 23. corona *Receptaculi*, 24. fructificationis, 25. floris, 26. fructus. Et si nunc porro perpendimus, haec omnia attributa quintuplici iterum modo, numero, figura, situ, nexu ac proportione differentiam admittere, certe non difficile erit, characteres generi definiendo sufficientes inuenire, et cuilibet quasi proprios tribuere, eosdemque in modum tabulae synopticae ordinare.

Notandum vero adhuc, partium harum proprietates in diuersis speciebus non semper inter se conuenire, et propterea notam illius generis, immo aliquando classis characteristicam non ostendere, secundum quam in dispositione tabulari genus locum obtinuit. Haec autem difficultas duplici modo euitari poterit. Vel enim ex speciebus discrepantibus, et charactere cum reliquis non conuenientibus, noua formentur genera, vel in ea nominentur classe atque ordine, in quo notari debeat, et ita cuilibet plantae assignetur locus, in quo facile reperiri queat. Ad prius, quod spectat, aeque omnino illi peccant, qui eas permiscent plantas, quae distinguendae erant, ac illi, qui in contrarium separant, quae coniungendae sunt. Multiplicatio autem generum multo magis, vt nobis videtur, euitanda, quam eorum imminutio, atque hinc conseruari ac imitari debet LINNAEI consilium, qui multas, ab Antecessoribus tanquam genera

nera descriptas, plantas pro speciebus modo assumsit, licet vna vel altera nota a se inuicem differant. Certe nisi hoc porro obseruetur, in infinitum tandem excrescere debet generum atque nominum numerus; Propterea etiam Ill. SCHREBERVS in noua Gener. Linn. editione non sequi voluit nonnullorum recentissimorum botanicorum morem, qui in ampliorum generum constitutione LINNAEVM taxarunt, sed potius Praefat. p. 8 scripsit: in corrigendo parcus fui, et circumspectus, quaedam tamen genera in alium locum transferre, quaedam, sed pauca, diuidere vel coniungere, visum est necessarium. Alter itaque modus attendendus erit scilicet: quae charactere classico differunt, et tamen non commode a reliquis speciebus separari possunt plantae, eo adducantur et nominentur loco, ad quem charactere diuerso, ast huic speciei proprio, pertineant. Praestitit hoc, et propterea maximum applausum promeruit Ill. MVRRAY et post Eum Cl. REICHARDVS, qui in Systemate Linnaeano staminum numero diuersas species seorsim nominarunt ea in classe, in qua genus ipsum locum obtinere non potuit. E. gr. Inter diandrias adducitur Bignonia Catalpa, Valeriana cornucopiae, inter tetrandrias Valeriana sibirica, Swertia corniculata, Euonymus europaeus; inter pentandr. digynias Staphylaea pinnata, Rhamnus Ziziphus et s. p. Plurima alia exempla notauit et collegit Cl. ROTHE im Verzeichniss der Pflanzen, welche nicht in den gehörigen Klassen des Linn. Syst. stehen. Et sic quoque in aliis methodis genera, quorum species charactere non conueniunt, maximo disquirentium commodo, in tabulis synopticis notari, omnesque difficultates euitari poterunt.

Dabimus proxima occasione Schemata quadam eiusmodi Tabularum, ratione generum, vti nuper de speciebus fecimus, nunc enim cum hac commendatione aliam debemus coniungere atque laudare

Virum

VIRVM NOBILISSIMVM ET DOCTISSIMVM

GOTTLIEB EBERHARDVM KOHLHEMIVM

ZITTAVIA LVSATVM

Qui Ipſe de vita et ſtudiis haec nobis exhibuit:

Ego GOTTLIEB EBERHARDVS KOHLHEMIVS *natus ſum Zittauiae die XXVIII. Menſ. Martii anno MDCCXLVII. Patre* IOANNE GOTTLIEB, *Sutore, Matre vero* ANNA IOANNA, *e gente* SCHRAMMIA. *Qui vero optimi parentes iamdudum teneri aetate proh dolor! per mortem mihi erepti ſunt. Officia vero parentum poſt obitum Eorum, Patruelis meus nunc b.* CAROLVS GODOFREDVS SCHOLZIVS, *Electoralis Saxonicae Acciſae generalis Reuiſor primarius Zittauiae rite expleuit. Prima autem ſanctiſſimae noſtrae religionis principia a priuatis praeceptoribus mihi tradebantur, deinde in Gymnaſio, quod Zittauiae floret, et cui tunc temporis* RICHTERVS *praeerat, in numerum diſcentium receptus, et Huius et aliorum Praeceptorum, nunc pie defunctorum, inſtitutione vſus fui. Relicta hac ſchola Anno MDCCLXIII. pharmaciae ſtudium elegi, eiusque principia ab Experientiſſimo D.* ACCOLVTHO *accepi. Tunc autem Plauiae Variſc. apud D.* STRVVIVM, *Pirnae apud Clariſſ.* HOFFMANNVM, *cuius ſingulari amicitia vti mihi contigit, Zittauiae apud D.* KNISPELIVM, *tandem Wittebergae apud D.* THOMAE *Proviſoris, vt aiunt partes, tenui. Deinde in hanc ipſam literarum Vni-*

uerſitatem, ſcientiae medicae addiſcendae cauſa, me contuli, et a Rectore tunc temporis Magnifico, Iurium Conſultiſſimo, D. PAVLI, *numero ſtudioſorum adſcriptus fui. Quo facto Summe Venerabilem D.* REINHARDVM *Logicam et Philoſophiam docentem, Excell. Prof.* TITIVM *Phyſicam theoreticam et practicam tradentem audiui, porro Praelectionibus Oſteologiae et aliarum Anatomes partium, Botanices, Phyſiologiae, et ſpeciatim Angiologiae atque Herniologiae Experientiſſ. D.* NVERNBERGERI *interfui. Pathologiam, Chirurgiam, Chemiam, Medicinam forenſem, nec non Artem formulas medicas praeſcribendi Experientiſſ. D.* LEONHARDI *me docuit, vti et Eius diſputatoriis et examinatoriis exercitationibus intereſſe mihi licuit; Experientiſſ. D.* BOEHMERVS *Therapiam generalem, nec non Medicinam clinicam mihi tradidit. Ex ore Experientiſſ. D.* LANGGVTHII *Hiſtoriam naturalem et Materiam medicam percepi. Quorum optimorum atque in aeternum venerandorum Patronorum atque Praeceptorum ſingularem fauorem et benignitatem per omnem, dum viuam, vitam gratiſſima mente apud me recolam. Tunc examine, vt aiunt, pro Candidatura, ſuperato in numerum Medicinae Candidatorum receptus fui. Non reticenda tamen erit Sereniſſimi Principis Electoris Saxonici indulgentia, qua factum eſt, vt ſtipendium quoddam, quod vulgo procuratorium dicitur, acciperem; quam gratiam deuotiſſima mente omnem per vitam venerabor. Nec Vniuerſitatis huius literariae munificentia a me ſilentio praetereunda eſt, qua in Electorali Conuictorii beneficio Vateriano per duos annos gratis*

vſus

vſus fui, pro qua beneficentia gratias ago habeoque maximas. Amplisſimus etiam Senatus Zittauienſis me ſtipendio quodam exornauit; id quod gratisſima mente ſemper agnoſcam. Relicta hac Academia Bernſtadium, oppidum prope Zittauiam, me contuli ibique per vnum et quod excurrit annum, Praxin medicam exercui, poſtea vero ex itinere quodam neceſſario redux Zittauiam iterum petii, et ibidem per ſemeſtre ſpatium Medici practici munere functus fui. Tandem iterum Wittebergam adii et a Gratioſo Medicorum Ordine petii, vt me ad ſummos in Arte ſalutari honores, rite obtinendos, admitteret.

Addamus his, Clar. Candidatum non modo in examine, ante quatuor annos inſtituto, ſed etiam in Tentamine his diebus repetito ad propoſitas quaeſtiones optime reſpondiſſe, dignumque inuentum fuiſſe ſummis in medicina Honoribus ſuſcipiendis. Vt itaque praemia laborum legitime capeſſeret, decretum eſt, vt meo ſub Praeſidio Diſſertationem inauguralem *de Plantis Segeti infeſtis* die XXIII. Menſ. Iulii publice defenderet. Ad quem ſolennem Actum Rectorem Academiae Magnificum, Illuſtriſſimos Comites, Perilluſtres Barones, Academiae Proceres, Fautores et Ciues officioſiſſime inuitamus.

P. P. Dom. VII. poſt Feſt. Trinit. MDCCLXXXX.

